

VILA ANDREEA, VILA GR. ȚĂRANU, VILA ADMINISTRAȚIEI BĂILE GOVORA-JUDEȚUL VÂLCEA

Dragoș-Ionuț Ecaterinescu¹
muzeuljudeteanvalcea@gmail.com
Radu-Gabriel Geiculescu²
geiculescu.radu@yahoo.com

Keywords: “Andreea Villa“, “dr. Țăranu Villa“, “Administration building“, Gregory Cercez, twentieth century, Govora Băi.

Summary: “Andreea Villa” was the first building built on the property of dr. Gr. Țăranu, in the center of Govora. The villa was built in the late nineteenth century in the local style. This building had housed “The Collection of Archaeology and Religious Art” of the priest Gheorghe Petre since 1972. Currently this collection does no longer exist, as it was demolished (due to unsanitary conditions) in 1978 and in its place it is the current headquarters of the Post.

The second building, “dr. Țăranu Villa”, was designed by the architect Gr. Cercez in neo style and it is adorned with ornaments of wood. This architectural monument dominates the historic center of the resort today. After nationalization the administrative offices of the resort started functioning in this building. Until 2003 it was “The Town Library” when the building was acquired by the heirs of the last owner.

“The Administrative Building “(the old Post Office) designed by the architect Cherez is situated in the historical center of Govora Băi town on the left bank of the Hința river.

„Vila Andreea” este primul imobil ridicat de proprietarul dr. Gr. Țăranu³ în Băile Govora și se află pe artera principală a localității, în zona centrală, învecinându-se cu „Hotelul Ștefanescu” (fosta Vila nr. 11), între străzile Sfatului și Tudor Vladimirescu. Această construcție nu mai există deoarece a fost demolată în anul 1978, pe locul ei ridicându-se clădirea Poștei, construcție modernă, care contrastează puternic cu clădirile învecinate.

Vila a fost ridicată la sfârșitul secolului al XIX-lea și nu a suferit schimbări majore până în anul demolării, demolare oarecum forțată de autoritățile vremii, cu scopul edificării unei noi clădiri care adăpostește Oficiul Poștal și centrala telefonică a orașului, centrală care a fost dezafectată iar spațiul acesteia oferit spre închiriere.

Vechea clădire, construită în stil autohton și cu o înfățișare simplă, se ridica pe un singur nivel, cam la un metru de la nivelul șoselei, pe o temelie din piatră care închidea o pivniță spațioasă și era compusă din două corpuri laterale unite printr-

¹ **Dragoș-Ionuț Ecaterinescu**, muzeograf, Muzeul Județean „Aurelian Sacerdoțeanu” Vâlcea.

² **Radu-Gabriel Geiculescu**, inginer, Băile Govora.

³ Medic balneolog, medic șef până în anul 1912.

unul central și care adăpostea o verandă susținută de stâlpi din lemn sculptați, legați cu o balustradă din lemn, ornamentată cu figuri geometrice, la care accesul se făcea prin intermediul unei mari scări de asemenea din lemn, compusă din nouă trepte.

Acoperișul, care avea o pantă lină, era simplu și robust, învelitoarea verandei fiind din tablă iar restul din țiglă, podul fiind prevăzut cu câte trei lucarne, câte una pe fiecare parte. În interior se afla un număr de zece camere spațioase, toate prevăzute cu sobe și dependențe – nouăsprezece încăperi în total⁴.

Există puține imagini ale imobilului, care au circulat sub formă de cărți poștale ilustrate, din care una, nu știm din ce motiv, purta titlul de „*Vila Minuchachi*” iar în anul 1918 apare în acte cu numele de „*Vila Andreea*”.

De la bun început imobilul a fost închiriat pacienților veniți la tratament, în special militari, ofițeri și subofițeri, veterani ai campaniei din 1912, după cum se poate vedea în imagini.

Din veniturile realizate astfel precum și din alte venituri, doctorul Țăranu a finanțat construirea celui alt imobil aflat în imediata vecinătate (Tudor Vladimirescu, nr. 80), după care, la data de 28 aprilie 1918⁵, a înstrăinat această vilă tot unui militar, cpt. Alexandru Seltea.

Noul proprietar împreună cu fratele său, Nae Seltea, ambii originari din Drăgășani, au continuat exploatarea imobilului prin închiriere către Ministerul de Război, dovadă fiind contractele de închiriere din martie 1925 și aprilie 1926⁶.

În urma dificultăților financiare generate de recesiunea din perioada 1929-1933 și presați de „*Legea lichidării datoriilor agricole*” nr. 33 din 7 aprilie 1934, frații Seltea înstrăinează imobilul la 17 martie 1936 familiei Elena și Justian Dincă, comercianți și oameni înstăriți, finii de cununie ai preotului Gheorghe Petre.

Soții Dincă au amenajat patru ateliere⁷, prăvălii și anume: restaurant, frizerie, cizmărie, croitorie și artizanat, cu personal calificat căruia i se oferea găzduire în imobil, ateliere care funcționau în special în sezon, prestările de servicii (reparații de îmbrăcăminte și încălțăminte) fiind rentabile în perioada crizei și a războiului.

După anul 1950, imobilul a trecut în proprietatea statului fără ca autoritățile locale să cunoască sub ce formă, dar se cunoaște faptul⁸ că în imobil a funcționat o farmacie cu circuit închis condusă de farmacistul Anghel Vârgolici. Această farmacie a funcționat doar câțiva ani întrucât clădirea a fost predată „*Trustului de Foraj Argeș*”, aparținând „*Institutului de Foraj și Exploatare Miniere*”, care a amenajat birouri și o cantină în fosta popotă pentru ofițeri. În aproximativ unsprezece ani, lucrările de prospectare a zăcămintelor s-au încheiat, iar sondele au fost predate Ministerului Sănătății și Prevederilor Sociale, în vederea exploatării iodului, împreună cu imobilul și alte anexe.

În imobilul denumit acum „*Vila nr.10*” au funcționat birouri administrative ale stațiunii balneare și alte servicii ale I.B.C.- Govora până în anul 1972 când, prin adresa nr. 2808 din 27 octombrie 1972 a Consiliului Popular al orașului Băile

⁴ A.N.S.J.V., fondul *Detășamentul de Poliție Govora*, dos. nr.561 din 1839, f. 42.

⁵ Arhiva Tribunalului Rm. Vâlcea, dos. nr. 4362 din 2002, expertiza topografică, p.2.

⁶ *Ibidem*, p. 3.

⁷ A.N.S.J.V., fondul *Detășamentul de Poliție Govora*, dos. nr.561 din 1839, f. 42.

⁸ Arhiva Primăriei Govora, adresele nr. 329 din 5 februarie 1998 și 2033 din 30 iunie 1998.

Govora, se propune transferarea vilei în administrarea „Comitetului de Cultură și Educație Socialistă” al județului Vâlcea „în scopul folosirii acesteia în acțiuni culturale”, mai precis în vederea adăpostirii „Colecției de Arheologie și Artă religioasă” a preotului Gheorghe Petre.

Propunerea a primit avizele necesare iar mutarea a avut loc în noiembrie 1972 în această locație unde colecția a fost adăpostită până în anul 1978. În acest an, constatându-se degradarea avansată a imobilului, a fost demolat, în locul său urmând să se construiască actualul local al Poștei, pe fondul masivelor investiții în construcții făcute după devastatorul cutremur din martie 1977.

„**Vila dr. Țăranu**” a fost cunoscută astfel după numele primului proprietar și ctitor al construcției, dr. Grigore Țăranu. Se găsește în centrul vechi al localității, între străzile Sfatului (fostă Primăriei), la nord, și strada Tudor Vladimirescu (fost Bulevardul Ferdinand I), la sud, la confluența acestor artere ocupând o poziție ultracentrală și aflându-se în imediata vecinătate a intrării în parc și a unor impunătoare edificii: „Hotelul Ștefănescu”, „clădirea Administrației” (fosta clădire a Poștei), „Vila Iliescu”.

A fost construită la începutul secolului XX, după planurile arhitectului Grigore Cerchez (1850-1927)⁹, în stil neoromânesc, al cărui fidel exponent a fost. Spiritul pragmatic, ingineresc al arhitectului s-a manifestat îndeosebi la interior, în special asupra organizării și compartimentării celor patru niveluri: demisol, parter, etaj și mansardă, compartimentare adecvată nevoilor unei familii cu grad înalt de pregătire.

Construcția se sprijină pe o temelie zidită din blocuri de piatră cioplită care adăpostește câteva încăperi ale demisolului, accesibile prin scara principală, interioară, amplasată pe latura estică a imobilului, scară care asigură accesul la etaj și la mansardă și la care se ajunge prin ușa din strada Tudor Vladimirescu.

Fațada principală este orientată către parc și este străpunsă de două uși de acces, acestea fiind prevăzute, una cu o copertină acoperită cu țiglă, iar cealaltă, intrarea principală, are o verandă și stâlpi din lemn ornamentați cu figuri geometrice care susțin un balcon confecționat tot din lemn. Fațada dinspre strada Sfatului are de asemenea o ușă de acces protejată de o copertină, ușă care a fost zidită în 1961. Aspectul cochet al vilei este conferit de balcoanele amplasate pe cele trei fațade, ornamentația fațadelor și acoperișul din țiglă roșie prevăzut cu ornamente din tablă de zinc. Lângă clădire, cu spatele către strada Sfatului și intrările către strada Tudor Vladimirescu, se află niște dependințe, construcții anexe cu destinația inițială de magazie, adăpost pentru vehicule și animale, garaj, ultima destinație fiind un minibar al S.C. RISK S.R.L.

Se pare că dr. Țăranu a folosit imobilul ca locuință doar câțiva ani deoarece după 1918 aceasta a fost închiriată în sezon, în special cadrelor militare, iar, în acest scop, la parter, a fost amenajat un ghișeu pentru popotă.

Plecând definitiv din Băile Govora, dr. Țăranu a înstrăinat imobilul în 1917 soților Ivancioviți din Buzău, care au continuat să-l închirieze, fiind locuit de

⁹ Fost inginer șef al Capitalei, prieten cu Constantin Dissescu, a proiectat și „Casa Balotescu” din Râmnicu Vâlcea.

proprietari doar pe timpul verii. Condițiile economice de după 1929 au determinat probabil pe soții Ivanciovici să vândă imobilul, la 18 noiembrie 1932¹⁰, doamnei Olga I. Militaru din Rm. Vâlcea, care a preluat imobilul grevat de un litigiu asupra terenului revendicat în parte de Alexandru Seltea, cumpărătorul vilei învecinate, fostă și ea proprietatea dr. Țăranu.

Vânzarea s-a făcut la un preț mult mai mic decât cel real, ca multe alte tranzacții din acea perioadă. Noii proprietari nu au avut spiritul întreprinzător și nu au dezvoltat și alte activități profitabile iar cheltuielile din ce în ce mai mari au făcut ca, în anul 1946, Olga I. Militaru să doneze imobilul fiicei Olga-Viorica. Naționalizarea imobilului s-a făcut pe numele Militaru I. (poziția 88, p. 5 anexa Decr. 92 din 1950), deși la nr. 8 tot str. Tudor Vladimirescu (poziția 76, p. 4 anexa Decr. 92 din 1950) apare alt nume, aspect care a dat naștere la multe controverse în acțiunile de revendicare. În Deciziunea nr. 47 din Ședința din 24 mai 1933 a Consiliului Comunal al orașului Băile Govora, luată „în vederea clasării drumurilor”, se arată că str. Ferdinand I (actuala T. Vladimirescu) pornea din punctul „Stocșor” dinspre șoseaua Rm. Vâlcea – Horezu, iar la numerele mici nu au existat imobile care să fie naționalizate.

Oricum imobilul a trecut în proprietatea Statului după 1950, fiind preluat împreună cu majoritatea celor naționalizate, de către „Confederația Generală a Muncii”, devenită ulterior C.C.S. Din 1951, clădirea a fost atribuită M.S.P.S. care a folosit-o aproape de la început în scop administrativ; în ea au fost amenajate birouri ale diferitelor servicii: comercial, tehnic, administrativ, care au funcționat până în anul 1977, când aici a fost adăpostită „Biblioteca Orășenească”.

În această perioadă, în interior s-au efectuat unele mici modificări iar în anul 1964 a fost introdusă încălzirea centrală cu abur furnizat de „Uzina Termică”.

După anul 1977, când a avut loc inaugurarea noului local al Poștei și Telefoanelor, administrația stațiunii s-a mutat în imobilul astfel eliberat al Poștei, în clădire a fost mutată deasemenea „Biblioteca Orășenească” care la acea dată deținea un fond de carte de aproape 30.000 de volume, alcătuit prin comasarea punctelor de împrumut dispersate în câteva vile („Sylva” și „Palace”).

În aceste perioade imobilul a fost întreținut destul de bine astfel încât în prezent nu există urme evidente de degradare deși acoperișul a avut cel mai mult de suferit de pe urma intemperiilor.

Moștenitorii ultimilor proprietari au revendicat imobilul, au câștigat în apel¹¹ și, în consecință, biblioteca a fost transferată în 2003 la Casa de Cultură („Vila Iliescu”). Clădirea a fost scoasă la vânzare și vândută în 2004 unei societăți comerciale din București¹².

„Clădirea Administrației”- S.C. Băile Govora S.A. (fosta clădire a Poștei), concepția arhitectului Gr. Cerchez, este așezată în centrul istoric al Băilor Govora, pe malul stâng al pârâului Hința, la intersecția străzilor Horea, Cloșca și Crișan

¹⁰ Arhiva Grefei Tribunalului Vâlcea, *Actul de vânzare* nr. 31373 din 18 noiembrie 1932.

¹¹ Curtea de Apel Pitești, *Decizia Civilă*, 54 /A / 9 aprilie 2003.

¹² Arhiva Grefei Tribunalului Vâlcea, *Contract de vânzare-cumpărare* nr. 1944 din 2004.

(fostă V. Brătianu) la sud, cu strada T. Vladimirescu (fostă b-dul Ferdinand I, nr. 81), la nord, și fosta stradă Regina Maria la est.

Construcția a început în 1906 și s-a finalizat în 1908, pe terenul în suprafață de 902 m.p., cedat de „Ministerul Domeniilor” „Direcției Generale a Poștelor” prin procesul verbal din 24 august 1906.

Așa cum se prezintă astăzi, imobilul are subsolul din piatră peste care se ridică încă trei niveluri din cărămidă, care diferă din punct de vedere arhitectural: parter, etaj și mansardă.

Pe plan orizontal, nivelurile se retrag succesiv astfel încât ultimul nivel are aspectul unei cule cu acoperișul cu vârf ascuțit din țiglă „solz”, prevăzut cu lucarne de formă dreptunghiulară.

Pe plan vertical, diferențierea este determinată de alternanța formei, mărimii și gruparea ferestrelor, aspecte caracteristice stilului neoromânesc și care dau clădirii un farmec aparte.

Astfel, la subsol, ferestrele sunt de mărime obișnuită, de formă dreptunghiulară cu ornamente din piatră în basorelief, la parter sunt largi și cu arcade sprijinite pe stâlpi, grupate două câte două, iar la al treilea nivel sunt de formă dreptunghiulară, încadrate cu ornamente din piatră lustruită în formă de arc în acoladă și sunt grupate câte două pe latura de nord și 5 pe fațada estică.

La ultimul nivel are loc o altă retragere, în plan ferestrele sunt grupate câte 5, iar cele de pe fațada estică sunt înlocuite cu un același număr de firide identice ca formă și mărime, decorate și acestea cu arcatură oarbă. Accesul către toate nivelurile se face printr-o scară interioară în spirală, casa scării fiind amplasată pe latura vestică și prevăzută cu ferestre și nișe dreptunghiulare.

La nivelul inferior, pe latura orientată către malul pârâului Hința, erau amenajate două grajduri, două boxe pentru vehicule, magazii, spații de depozitare și o cameră de serviciu. La parter, unde efectiv funcționa „Oficiul Poștal”, se intra din strada T. Vladimirescu și se pătrundea printr-un mic hol în sala ghișeelor și foaier (sala de așteptare), lângă care se aflau biroul dirigintelui, sala de cartare și cabina telegrafului, ulterior teleximprimator.

La primul etaj era amenajată locuința dirigintelui compusă din cinci încăperi: camera de zi, două dormitoare, bucătărie și grup sanitar, accesul la încăperi făcându-se prin două coridoare perpendiculare care porneau din casa scării.

Ultimul etaj, mai restrâns ca întindere, avea încăperile dispuse identic, încăperi care adăposteau locuințele funcționarilor și ale personalului auxiliar.

Locuințele erau încălzite cu sobe de teracotă, dotate cu latrine cu apă, însă nu aveau curent electric¹³, acesta fiind introdus în 1926, odată cu alte modificări ale instalațiilor sanitare.

De-a lungul anilor, clădirea a suferit mai multe modificări, fără a i se altera aspectul estetic inițial.

Astfel, intrarea principală din strada T. Vladimirescu a fost închisă cu o verandă, ulterior cu geamlâc, și au fost zidite ușile de acces din strada Regina Maria.

¹³ Arhiva S.C. Băile Govora S.A., *Registru de evidență și control al imobilelor*, p. 11.

În anul 1936, Elena Popescu Cerneanu, soția secretarului Primăriei, concesionează de la „*Direcția Generală a Poștelor*” spațiul de la parter, aflat pe latura vestică a clădirii și amenajează aici prăvălie (tutungerie), mai târziu cofetărie și patiserie cu laboratoarele la demisol.

În anul 1940, după obținerea aprobărilor și avizelor necesare, chioșcul a fost mărit sub forma construcției actuale, după planurile arhitectului vâlcean I. Busuioc.

Beneficiind de condiții bune și poziția centrală, activitățile comerciale au fost profitabile și au continuat până în anul 1948, când au fost sistate în urma reorganizării Ministerului Afacerilor Interne iar spațiul a fost preluat de „*Consiliul Central al Sindicatelor*”. Aici a funcționat un spațiu comercial (cofetărie) și ulterior a fost amenajat un ghișeu telefonic cu două cabine ale unei centrale telefonice manuale și a fost introdusă încălzirea centrală asigurată de un punct termic care funcționa cu aburul furnizat de uzina termică.

La sfârșitul anului 1977, prin Ordinul nr. 1819 din 09.11.1977 al „*Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor*”, semnat de ministrul Traian Dudaș, s-a transferat imobilul către „*Oficiul Județean de Turism Vâlcea*” - „*Complexul Balnear Govora*”, în urma unei cereri înaintate de acesta la 14.06.1977 și semnată de directorul N. Creangă și șeful contabil Constantin Tudosie.

După efectuarea transferului, parterul a fost recompartimentat iar încăperile de la nivelurile superioare au fost amenajate pentru birourile instituției.

După 1990, imobilul a intrat în patrimoniul S.C. BĂILE GOVORA S.A., care l-a renovat și a reamenajat parterul făcându-l mai adecvat scopului: birou de recepție și relații cu publicul, sală de consiliu, cabinet manager, sală de așteptare.

În anul 1993, „*Direcția Județeană de Poștă și Telecomunicații*”, prin dirigintele Oficiului Poștal - Băile Govora Mihai Ciuiel, a deschis un proces de revendicare a imobilului, acesta fiind pierdut la „*Curtea de Apel – Pitești*”, deoarece nu a fost găsit actul original de proprietate, care din septembrie 1943 ar fi trebuit să fie în Arhiva Primăriei Băile Govora. Acesta a fost trimis de Inspectoratul Oficiului Poștal Craiova și a fost înregistrat cu nr. 2476 din 05 septembrie 1943. Probabil a fost grav deteriorat sau dispărut în urma inundațiilor care s-au produs în clădirea Primăriei Govora, mai precis în anexa imobilului din str. Tudor Vladimirescu nr. 88 ce astăzi adăpostește Poliția orașului.

ABREVIERI

A.N.S.J.V. - Arhivele Naționale. Serviciul Județean Vâlcea.

C.C.S. - Consiliul Central al Sindicatelor.

I.B.C. Govora - Întreprinderea Balneoclimaterică, devenită Întreprinderea Balneară Govora.

M.S.P.S. - Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale.

Vila Minuchachi-1900

Vila dr. Gr. Țăranu -1920

Casa Balotescu -2012

Poșta – 1910¹⁴

¹⁴ Această ilustrată a fost adresată lui Panait Istrati.